

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Čtenářská pregramotnost

RVP PV a čtenářská pregramotnost

- **Rámcový vzdělávací program**
- Dítě a jeho psychika
- Jazyk a řeč
- rozvíjení intelektu, řeči, jazyka, poznávacích procesů a funkcí, citů, vůle, sebepojetí, sebeahlížení, kreativity, sebevyjádření a to v prostředí psychické a duševní pohody.
- Dílčí vzdělávací cíle: rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních i
  - produktivních
  - rozvoj komunikačních dovedností a kultivovaného projevu
  - osvojení si některých poznatků a dovedností předcházejících čtení a psaní
- **Čtenářská pregramotnost** klade obecnější a širěji pojaté cíle.
- Cíle čtenářské pregramotnosti: vztah ke čtení
  - doslovné porozumění
  - vysuzování
  - Meta kognice
  - sdílení
  - aplikace

Čtenářské dovednosti a strategie podle E. Rybářové

- **V předškolním věku jsou vhodné zejména následující strategie:**
- ☒ Propojování/ hledání souvislostí
- ☒ Vizualizace
- ☒ Předvídání
- ☒ Usuzování
- ☒ Shrnování

- **Jak rozvíjet čtenářské strategie:**
- ☒ Scaffolding- metoda „lešení“
- ☒ Modelování
- ☒ Používání kratší texty
- ☒ Využívání dětem neznámých textů
- ☒ Učit jednu strategii, postupně propojovat s dalšími
- ☒ Časté příležitosti k procvičování na různých typech textů
- ☒ Nesnažit se „napasovat“ strategie na jakýkoliv text

Propojování/ hledání souvislostí

- [?] Využíváme před, v průběhu a po skončení čtení
- [?] Hledáme souvislost s vlastní zkušeností, s jinými texty
- [?] Aktivizace pomocí otázek, činností, „startérů“:
  - o Co víš...?
  - o Už jsi se někdy...?
  - o Znáš někoho...?
  - o „Startéry“ – „To mi připomíná, když...“
- [?] Možnost využít diagramů, tabulek, zápisů
- [?] Používáme u uměleckých i odborných textů

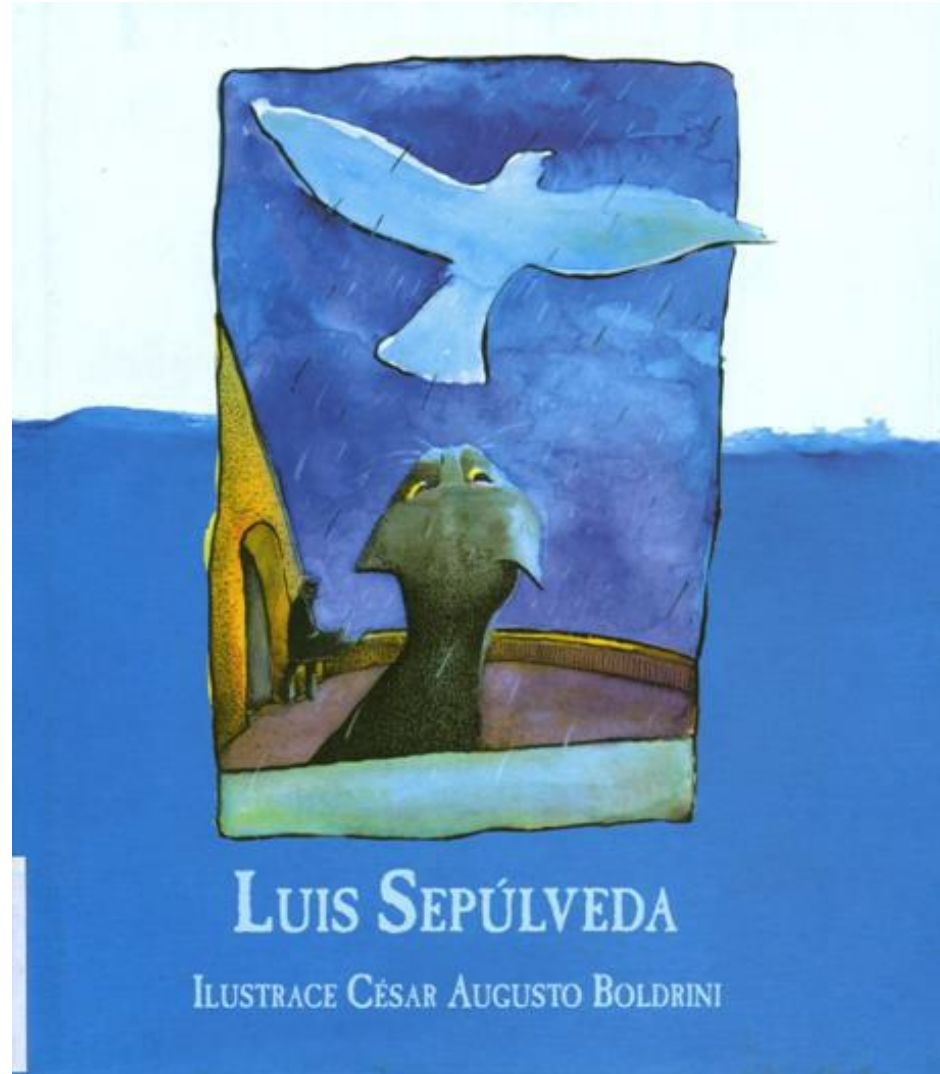
Vizualizace

- [?] Aktivizace smyslových představ- zrakových, sluchových, hmatových, čichových, chuťových
- [?] Snaha navodit prožitek, který pak sdílejí ostatním
- [?] „Startéry“:
  - o „Vypadá to jako...“
  - o „Má to...“
  - o „Cítím...“

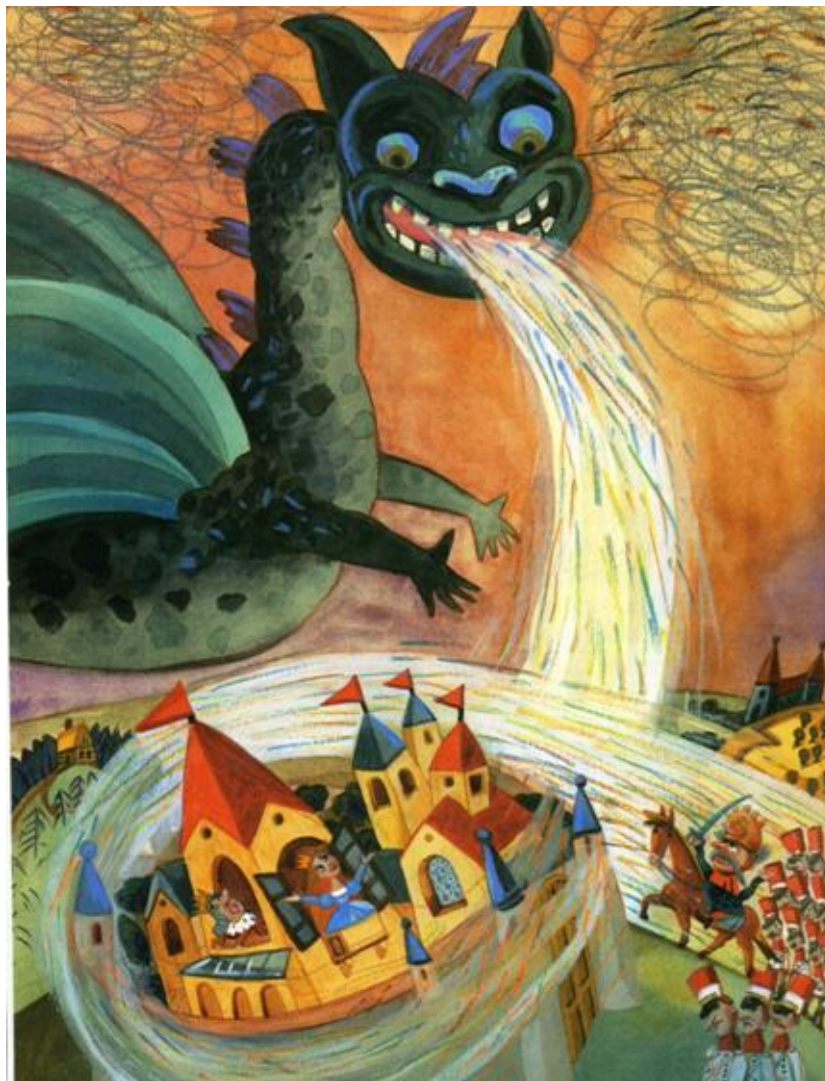
Předvídání a usuzování

- **Usuzování**= odhalení skrytého významu.
- Má zkušenost + informace z textu= úsudek.
- „Startéry“: Proč, kdo, jak... - hra na detektivy.
- **Předvídání**= jak to bude dál.
- Má zkušenost + úsudek= předpoklad.
- „Startéry“: „Myslím si...“. Mít důkaz pro svou hypotézu!
- Předvídání – nejprve z obrázku, později z textu!

Předvídání

Usuzování

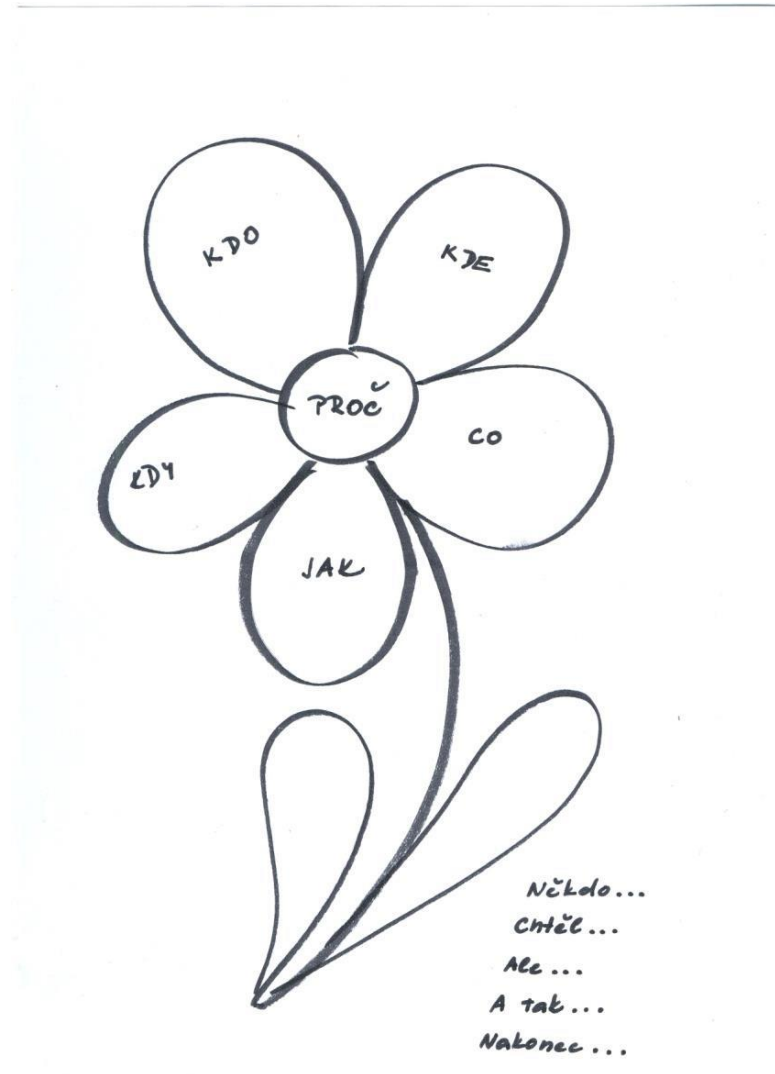

Shrnování

- Cíl - vystihnout podstatné myšlenky a samostatně je vyjádřit.
- Vhodné používat otázky a diagramy:
- [?] Kdo?
- [?] Co?
- [?] Kde?
- [?] Jak?
- [?] Někdo...
- [?] Chtěl...
- [?] Ale...
- [?] A tak..
- [?] Nakonec...

Shrnování - diagram

Průzkum žánrových prekonceptů děti (MŠ Dr.E.Beneše)

- **Cíl** – zjistit úroveň literárního povědomí u předškolních dětí.
- **Prostředek** – výzkumné šetření, (leden a únor 2017) - MŠ Dr. E. Beneše, Kralupy nad Vltavou
- **Metoda** – rozhovor s využitím otázek K. Homolové, 2009.
- Respondenti - 84 dětí ve věku od 5 do 6 let., z toho 41 chlapců
- **Co to je pohádka?**
  - knížka, počítač, televize a tablet, to, co čte učitelka ve školce
  - Eliška D. (5,5 let): „*Je to pro děti, poslouchají to a mají to rádi.*“
- **Jaké pohádky znáš?**
  - o mašinkách, autech, stavitelích... apod. , Večerníček , Červenou Karkulku a Perníkovou chaloupku
- **Odkud znáš pohádky.?**
  - z televize, DVD, ze školky, domova
  - Vašík N. (6 let): „*Protože je někdo napsal.*“

- **Jak často se díváš na pohádky v televizi.?**
- denně , o víkendu
- Tobiáš K. (6 let) se dívá: „ *Pondělí, úterý, čtvrtek a v sobotu.*“
- **O čem jsou pohádky?**
- o zázracích, kouzlech, hrách a dobrodružství
- **Kdo v nich vystupuje?**
- zvířátka, děti a hračky.
- „ *Boje a čarodějnice.*“ Matěj, B. (5,6 let)
- „ *Hodně příběhů, člověci a děti.*“ Tereška, D (5,5 let)

- Co to je básnička?
- to, co se rýmuje, může se i zpívat, je to krátká pohádka.
- O čem jsou podle předškolních dětí básničky?
- jsou legrační a o dětech
- Z výzkumného šetření vyplynulo, že pohádka je pro předškoláky především knížka a to např. o mašinkách, autech a stavitelích. Nejvíce dětí si pohádku spojuje s televizí a DVD. Ale čtvrtina dětí zná pohádky i ze školky. V televizi ji pak sledují denně. Pohádky jsou plné zázraků, kouzel, her a dobrodružství, která prožívají především zvířátka, děti i hračky. A básničky jsou legrační rýmované krátké pohádky o dětech.

Desatero dobrého interpreta podle M.Světlikové

- **1. – Myslet na obsah**
- Často se nám při čtení stává, že čteme automaticky, nesoustředíme se na obsah a pouze reprodukuje písmena. Při dobrém čtení hraje velkou roli naše fantazie. Text popisuje obrazy a my bychom si měli všechno, co čteme představovat. Naše vnitřní obrazy se pak přenesou na posluchače.
- **2. – Dát posluchači čas**
- Většinou čteme rovnoměrně, ale měli bychom při čtení zohlednit posluchačovu představivost a zejména při expozici mu umožnit vytvářet obrazy. Dosahujeme toho pauzami, odmlkami v místech, kde mají v posluchačově fantazii vznikat obrazy. Obvykle se stává, že dítě nestíhá vnímat a pak ztrácí pozornost.
- **3. – Nezapomínat na tělo**
- Pokud předčítající pracuje pouze s hlasem, nedocílí takového efektu, jako když ví, že tělo mu pomáhá. Prvotní emoce, vnitřní vztah ke čtenému se projevuje v napětí těla. Tělo automaticky vytváří pomocná gesta, vytváří přirozenou mimiku. V gestice využíváme převážně adaptéry a bráníme se ilustrátorům.

- **4. – Přiměřeně používat charakterizaci pomocí intonace a barvy hlasu**
- Barva hlasu a intonace nám umožňuje přiblížit posluchači jednotlivé postavy a jejich charakter. Nevýrazný přednes otupuje pozornost a přehnaná hlasová deformace kazí vkus.
- **5. – Pracovat s rytmem**
- Aby naše čtení nepůsobilo monotónně, měli bychom vytvářet napětí zrychlováním při nebezpečí, zpomalením nebo napínáním ve vhodnou chvíli. Kromě fyziologických a gramatických pauz bychom měli pracovat i s pauzou formulační a uměleckou.
- **6. – Nezapomínat na posluchače a zpětnou vazbu**
- Dalším prohřeškem při četbě bývá, že se čtenář uzavře s knihou, vytvoří uzavřený okruh mezi sebou a textem a k posluchači nedorazí energie. Pak také čtenář nevnímá posluchačovy reakce. Takže při správném čtení vysíláme proud energie k posluchači, často zvedáme oči od textu a reagujeme na míru pozornosti posluchače.

- **7. – Myslet na správné dýchání, hlasitost a artikulaci**
- Naučit se využívat gramatických pauz k nadechování a využívat dech jako charakterizační prvek nebo jako pomoc při změně barvy hlasu. Artikulaci lze také použít jako charakterizační prvek, ale v první řadě by měla sloužit k srozumitelnosti. Síla hlasu je také proměnná, která udržuje pozornost posluchače.
- **8. – Myslet na využití prostoru**
- Při četbě také zohledňujeme volbu prostorového uspořádání a vztah mezi tím, kdo čte a kdo poslouchá. Při větším počtu dětí můžeme volit formu frontální, kdy je čtenář trochu i hercem a děti mají přehled i o neverbálním projevu. Při menším počtu můžeme číst společně a děti sledují i technicky průběh četby, vnímají obrázky, sledují listování. Ve školce samozřejmě často využíváme četbu k usínání či k pohodovému spočinutí

- **9. – Pracovat s předmětem**

- Je možné používat interaktivní pomůcky. Například utržené sluchátko, plyšáka, loutku nebo věc, která se k předmětu vztahuje. Je možné nechat děti mluvit za předmět v případě, že jsou schopny vyvodit pokračování.

- **10. – Mít vztah k obsahu i k posluchačům**

- Měli bychom vědět, co a proč to čteme. Měli bychom text předem znát a vědět, co četbou chceme dosáhnout. Také bychom měli být připravení podle situace změnit obsah i formu podle aktuálního stavu dětí, podle právě prožitého, podle nečekaných událostí.

Mgr. Pavla Kicková
MŠ Dr. E. Beneše 694
278 01 Kralupy n/Vltavou
mslobecek@seznam.cz
778 087 838

Děkuji
za
pozornost...

